

SISEMINISTEERIUM

Hr Aleksandr Tšaplõgini
Riigikogu

Teie: 02.07.2024 nr 2-3/15-117

Meie: 16.07.2024 nr 1-9/1629-2

Vastus Riigikogu liikme pöördumisele

Lugupeetud Aleksandr Tšaplõgini

Pöördusite Siseministeeriumi poole narkootikumide teemal seoses Eesti Ekspressi looga seerias „Narko võim“.

Vastates Teie esimesele küsimusele, siis Eestis õigusrikkumiste avastamise ja menetlemisega tegeleb Politsei- ja Piirivalveamet (edaspidi PPA), kellele tegine päringu Teie küsimusele vastamiseks. PPA hindas ajakirjanduses esitatud väiteid võimaliku uimastitarvitamise kohta ning jõudis seisukohale, et artiklites toodud viidetele on väärteo tunnused ehk tegemist võib olla narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seadus § 15¹ sätestatud ilma arsti ettekirjutuseta uimasite tarvitamise keelu rikkumisega. Kuna muudele rikkumistele viide puudub ja teadmata on ka võimalik teo toimepanija, ei pidanud PPA otstarbekaks väärteomenetluse alustamist väärteomenetluse seadustiku § 3¹ lg 3 alusel. Väärteomenetluse alustamine ei oleks suure tõenäosusega viinud konkreetse uimastitarvitaja tuvastamiseni.

Teaduslikult on tõestatud, et uimastisõltuvuses inimesele on karistamisest mõjusam suunamine abiteenustele, näiteks sotsiaalprogrammi. Sellest tulenevalt valis PPA ajakirjanduses välja toodud juhtumitele reageerimise meetmeks meedia kaudu laiema teavituse tegemise. Eesmärgiks oli uimastitarvitajate ja -sõltlaste teavitamine erinevatest abivõimalustest. Laiema teavituse mõte oli tõsta lisaks tarvitajatele ka nende lähedaste, tuttavate ja teiste üritustel osalejate teadlikkust sõltuvuse korral abi saamise võimalustest. Uimastitarvitajate puhul on politsei ühekordsest sekkumisest tõhusam tarvitaja lähedaste poolne pidev suunamine tarvitamisest hoidumisele. Selleks on vaja tõsta teadlikkust probleemi lahendamise võimalustest ka laiemalt, mitte tegeleda vaid tarvitaja endaga. Siinjuures oleme avalikus kommunikatsioonis pidevalt rõhutanud uimasite tarvitamise keelatud ning sellega kaasnevaid negatiivseid tagajärgi nii inimese kui ka ühiskondlikul tasandil.

Mis puudutab teist küsimust, siis igasugune narkootikumide tarvitamine võib mõjutada tööelu ja tööga toimetulekut, kuid ma ei pea vajalikuks kehtestada seadusega eritingimusi kohustuslikuks uimastitestimiseks töövaldkonna või ametipõhiselt. Töötervishoiu ja tööohutuse seadusele (edaspidi TTOS) § 14 lõike 2 kohaselt on keelatud töötada joobes või narkootilise aine mõju all ning tööandjal on õigus lähtuvalt töölepingu seadusest kui ka TTOS-ist kontrollida töötaja joovet. Uimastitestimine töökohal on olnud kasutusel juba aastakümneid, nt ohutusega seotud töökohtades ning TTOS järgi võib tööandja kehtestada ettevõttes seadusega võrreldes rangemad töötervishoiu ja tööohutuse nõuded ja kontrollida nende täitmist. Samas tuleb arvesse

võtta, et töötaja joobeseisundi tuvastamine on töötaja tervisega seotud andmete töötlemine ja seda tohib teha vaid töötaja nõusolekul.

Vastates Teie kolmandale küsimusele, mis puudutab kokaiini kättesaadavust ja selle hinda Eestis, tuginen Tervise Arengu Instituudi uuringutele ja PPA andmetele. Hiljuti avaldatud [Eesti täiskasvanud rahvastiku uimastite tarvitamise uuringu](#) 2023 andmed näitavad, et inimeste hinnangul narkootiliste ainete kättesaadavuses suuri muutusi võrreldes 2018 aastaga toimunud ei ole. Kokaiini kergesti kättesaadavaks pidas 12,2% vastanutest, 16,3% raskesti kättesaadavaks, 11,7% võimatuks ning 59,9% ei osanud vastata. Samale uuringule tuginedes saab öelda, et enamusi inimesi (93%) elu jooksul kokaiini tarvitanud ei ole. Kui kõrvutada seda [Tallinna ja Tartu reovee 2023. aasta uuringuga uimastite jääkide suhtes](#) on kokaiini tarvitamise jääkide näitaja suurlinnades kasvanud ning võib eeldada, et need kes kokaiini on elu jooksul tarvitanud teevad seda varasemaga võrreldes regulaarsemalt ning tarvitatakse suuremaid koguseid. Kokaiini kiire levik Euroopas, sealhulgas Eestis on tingitud mitmetest asjaoludest, kus oma osa mängib kättesaadavus, aastatega langenud hind ja kõrge puhtusaste. Euroopa on alati olnud kokaiinikaubanduse piirkonnaks, kuid viimasel kümnendil on Lõuna-Ameerika kokaiinikaubitsejad vägivalda ja korruptsiooni kasutades oma mõju Euroopas suurendanud, langetades tarvitajate jaoks hinda ja suurendades kättesaadavust. [Euroopa uimastiprobleemide 2024. aasta aruandest](#) näeme, et kuuendat aastat järjest konfiskeeriti ELis rekordkogused kokaiini ning Euroopa konfiskeerimised ületavad nüüd USA omasid, mida on ajalooliselt peetud maailma suurimaks kokaiinituruks.

PPA andmetel on Eestis kokaiini ühe grammi hind keelatud ainete turul 80-150 €. Hind sõltub erinevatest teguritest ja asjaoludest (nt käideldavatest kogustest, käitleja positsioonist kuritegelikus ahelas jne). Kokaiini hind on rahalises vääringus püsinud samasel tasemel mitmeid aastaid. Võttes aga arvesse elatustaseme tõusu, saab väita, et kokaiin on kahjuks muutumas varasemaga võrreldes odavamaks ja seega ka kättesaadavamaks, mis võib omakorda mõjutada selle aine tarvitamisaktiivsust.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Läänemets
siseminister